

ETLİK PİLİÇ ÜRETİMİNDE EN UYGUN YERLEŞİM SIKLIĞI

Doç. Dr. Salim MUTAF
Prof. Dr. Turgut GÖNÜL
E.Ü. Ziraat Fakültesi

Etlik piliç üretiminde başlıca amaç, birim kümes alanından birim zamanda en yüksek gelir ve kâr elde etmektir. Böyle bir amacın gerçekleşebilmesi için; bir yandan üretimde kullanılan genetik materyalin iyi nitelikte olmasına, bakım - besleme ve barındırma koşullarının optimum düzeylerde tutulmasına çalışılır; diğer yandan da, her üretim partisinde birim kümes alanından en yoğun biçimde yararlanma olanağı üzerinde durulur. Ancak, kümeslerde yerleşim sıklığının gereği gibi kararlaştırılması, çokluk, bir güçlük olarak ortaya çıkar. Bu yazımızda, söz konusu böyle bir güçlüğü ele alınıp, yapılan araştırmaların ışığı altında açıklığa kavuşturulmasına, oluşturulan önerilerin uygulama olanak ve koşullarının kısaca belirtilmesine çalışılmıştır.

Yurdumuzda, etlik piliç üreticilerinden edinilen bilgilere göre, metrekareye düşen piliç sayısı 10-20 arasında değişmekte ve ortalama olarak 14-15 piliç/m² optimum sayılmaktadır.

Gözlemler üreticilerin birim kümes alanından bilinçli biçimde yararlanmadıklarını ve yerleşim sıklığını belli ilkelere göre saptamadıklarını göstermektedir. Dış ülkelerde ise, en uygun yerleşim sıklığının araştırmalarla saptanmasına çalışılmaktadır. Konu üzerinde bugüne kadar çok sayıda deneme yapılmıştır. Buna karşın, henüz kesin bir hükme varılamamıştır. Araştırmaların süregelmesi de bunu kanıtlamaktadır.

Genellikle; metrekareye düşecek birey sayısının, pazarlamada erişilmesi amaçlanan ortalama canlı ağırlık düzeyine bağlı olarak, m²'ye 28-30 kg canlı ağırlık düzeyini aşmaması önerilmektedir. Fakat, son yıllarda yapılan araştırmalar, kümeslerde

optimum çevre koşulları sağlandığında, yerleşim sıklığının 30-38 kg/m² ilkesine göre saptanabileceğini de göstermiştir.

E.Ü. Ziraat Fakültesi tavukçuluk tesislerinde yürütülen bir araştırmada 28 kg/m² ile 40 kg/m² arasındaki düzeylerini kapsayan değişik yerleşim sıklıkları denenmiştir. Bulgular, kümes içi çevre koşullarının yeteri kadar kontrol edilemediği koşullarda, yerleşim sıklığının, 28 kg/m² düzeyini aşmaması gerektiğini göstermiştir. Kümeslerde optimum çevre koşulları sağlanabildiğinde ise 35 kg/m² ve hatta 40 kg/m² i ilkesine göre bir yerleşim yapılabilceği anlaşılmıştır. Sözü edilen çalışma sonuçlarına dayanılarak, uygulamada, kümes-içi çevrenin kontrol olanak ve düzeyi ile pazarlamada erişilmesi amaçlanan, ortalama canlı ağırlık göz önüne alınarak, birim taban alanında (m²ye) barındırılacak birey sayıları saptanmış ve aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Kümes içi çevre koşullarına, manejman düzeyine ve kesim ağırlığına bağlı olarak yerleşim sıklıkları

Pazarlamada erişilmesi amaçlanan canlı ağırlık (gr)	Yerleşim sıklıkları		
	Çevre koşulları yeteri kadar kontrol edilemeyen kümesler	Optimum çevre koşulları sağlanabilen kümeslerde	
	28 kg/m ²	35 kg/m ²	40 kg/m ²
1900	14 — 15	18	21
1800	15 — 16	19	22
1700	16 — 16	20 — 21	23 — 24
1600	17 — 18	21 — 22	25
1400	20	25	28 — 29
1200	23	29	33

HİNDİ PALAZLARININ BÜYÜTÜLMESİ

Dr. Çetin KOÇAK

E.Ü. Ziraat Fakültesi

Hindi yetiştirmede asıl amaç palaz üretimidir. Her anaç başına üretilen ve pazarlama yaşına kadar büyütülen yavru sayısı arttıkça işletmenin kârlılığı da yükselir. Ancak palazların pazarlama yaşına kadar en az ölümle büyütülmesi, bu dönemde sağlanacak koşulların uygunluğuna büyük ölçüde bağlıdır. İşte bu yazıda bu koşullar açıklanacaktır.

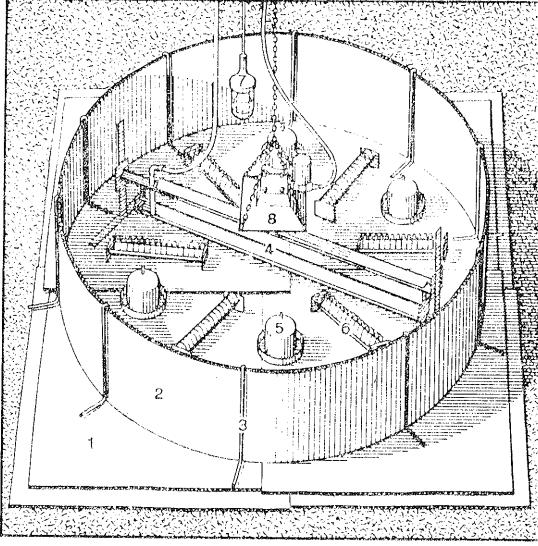
Hindi palazlarının büyütülmesinde ilk 4 hafta büyük titizlik göstermek gerekir. Bu dönem içinde ilk 8 gün çok önemlidir. Çünkü ölümlerin büyük bir çoğunluğu bu günlerde görülür. Bu nedenle uygun sıcaklık, yeterli yemlik ve suluk, gerekli aydınlatma ve yerleşim sıklığı gibi koşulların sağlanması zorunludur.

Hindi palazları ana makinalarında yada yerde büyütülebilir. Ülkemiz koşullarında her yetiştiricinin ana makinası sağlanması olanaksızdır. Bu nedenle yerde büyütme için burada önerilecek noktaların yetiştiricilerin büyük ölçüde işine yarayacağı kanısındayım.

Büyütme birimleri

Yerde büyütmede yeterli sıcaklık sağlama ve yığılmalardan dolayı ölümleri önlemek bakımından en uygun yol, kümes içinde büyütme birimlerinin kullanılmasıdır. Büyütme birimleri, 60 cm yüksekliğinde sert karton veya drolitten 2,2-2,5 m çapında bir çember meydana getirerek yapılabilir (Şekil: 1). İlk 4 gün içinde tabana da bir karton veya drolit yerleştirilerek bunun üzerine yataklık serilir. Beşinci günden sonra tabandaki drolit kaldırılabilir. Bu büyüklükte bir büyütme birimi ilk 8 gün 250 palaz için yeterlidir. Sekiz günden sonra ikinci bir büyütme birimi gerekir. Büyütme birimleri palazlar 2-4 haftalık olduktan sonra kaldırılabilir. Fakat bu sırada kümes sıcaklığı-

nın 25°C dolaylarında olmasına dikkat etmelidir. Büyütme çemberleri kaldırıldıktan sonra ilk birkaç gün köşelerde yığılmalar olabilir. Bunun için gerekli önlemler (köşelerin yuvarlaklaştırılması ve barınak sıcaklığının yükseltilmesi) alınmalıdır.

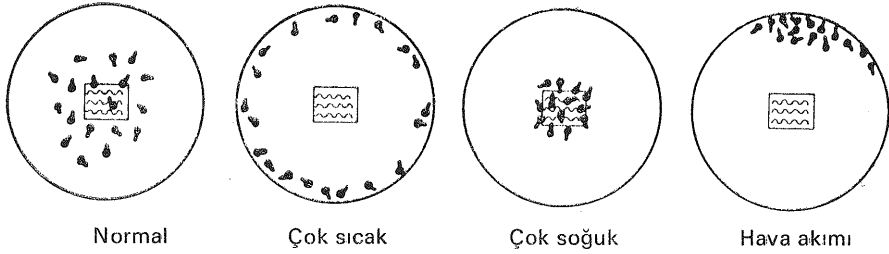

Şekil. 1: Büyütme Birimi

Her büyütme biriminde 180-200 cm uzunluğunda bir suluk ayrıca 3 litrelik yarı otomatik 4 plâstik suluk ve 50 cm uzunluğunda 6 adet civciv yemliği bulunmalıdır .

Büyütme birimlerinde sıcaklık elektrik veya gazla sağlanabilir. Isı kaynağı çemberin ortasında 50-55 cm yükseklikte asılmalı ve yüksekliği ayarlanabilmelidir.

Palazlar kuluçka makinasından büyütme birimine alındıkları ilk gün sıcaklık 36°C dolaylarında olmalıdır. Aşağıdaki çizelgede yaş dönemlerine göre ortalama palaz ağırlıkları ve gerekli sıcaklıklar verilmiştir. Kolaylık bakımından sıcaklığın her hafta 3°C azaltılması önerilebilir. Büyütme döneminde nisbi nem % 60-70 dolaylarında olmalıdır. Büyütme birimlerinde sıcaklığın normal olup olmadığı ve hava akımının varlığı palazların davranışlarına bakılarak anlaşılabilir (Şekil: 2).

Şekil : 2

Dönem	Ağırlık (g)	Enaz	Sıcaklık (°C)	
			Ortalama	Ençok
1. Hafta	60	34	36	38
2. »	150	31	33	35
3. »	230	28	30	32
4. »	330	25	27	29
5. »	525	22	24	26
6. »	720	20	21	24
7-8. »	1000	18	20	22
9-16.»	3000	14	16	18

Büyütme döneminde ilk hafta, özellikle ilk 5 gün içinde 24 saat aydınlatma zorunlu görülmektedir. Bundan sonra aydınlatma süresi 14 saate indirilebilir. Fakat kimi yazarlar 24 saat aydınlatmanın ilk 4 hafta boyunca sürdürülmesini önermektedir. İlk hafta içinde ışık 75-100 watlık bir ampul ile sağlanmalıdır. Sonraki dönemlerde 25-40 watlık ışık yeterlidir.

Yerleşim sıklığı :

Büyütme döneminde enaz ölümle yeterli gelişme sağlamak ve barınaktan gerektiği şekilde yararlanabilmek için yaş dönemlerine göre birim alanda ne sayıda palaz bulundurulması gerektiği bilinmeli ve uygulanmalıdır. Bu konuda gerekli sayılar aşağıda verilmiştir:

Dönem (hafta)	Yerleşim sıklığı (m ² ye adet)
0 — 6	8 — 10
6 — 10	6 — 7
10 — 16	4 — 5
16 — 24	2 — 3

Yemlik ve suluklar

Hindi palazları büyüdükçe yemlik ve suluk gereksinimi artar. Her yaş döneminde palazların rahatlıkla yem yemelerini ve su içmelerini sağlamak için aşağıda verilen ölçüler göz önüne alınarak gerekli yemlik ve suluk sayısı hesaplanmalıdır.

Dönem	Birey başına düşen uzunluk	
	Yemlik	Suluk
1. ve 2. Hafta	5.0 cm	1.0 cm
3. ve 4. »	7.5 »	2.0 »
5. ve 6. »	10.0 »	2.5 »
6. ve 16. »	12.0 »	3.0 »
17. ve 24. »	15.0 »	3.0 »

Pelet yem yada toz yem kullanılmasına göre palaz başına düşen yemlik uzunluğu değişir. Pelet yem kullanıldığında 1. ve 2. hafta palaz başına düşen yemlik uzunluğu 2.5 cm, 3-7 hafta ise 3.5 cm olmasına karşın; toz yem kullanıldığında bu ölçüler sırasıyla 3.5 ve 4.5 cm. olmalıdır.

Sonuç olarak şu noktayı da belirtmede yarar vardır: Verilen ölçüler başlangıçta yetiştiriciye yol gösterme niteliğindedir. Büyütmenin her döneminde yetiştirici palazların durumunu sürekli incelemeli ve gözlemleri sonucunda yerleşim sıklığının, sıcaklığın, yemlik ve sulukların yeterli veya yetersiz olduğuna daha kesin olarak karar vermelidir.